

Tlačové prehlásenie

V Košiciach, 31.10.2012

Krajský súd potvrdil, že Základná škola v Šarišských Michaľanoch segregovala rómske deti: rozhodnutie je právoplatné.

Krajský súd v Prešove právoplatne rozhodol, že Základná škola s materskou školou v Šarišských Michaľanoch (okr. Sabinov) sa vzdelávaním rómskych detí v oddelených segregovaných triedach dopustila nezákonného konania. Ide o prvé právoplatné súdne rozhodnutie týkajúce sa segregácie rómskych detí vo vzdelávaní na Slovensku. O rozhodnutí informovala mimovládna organizácia Poradňa pre občianske a ľudské, ktorá súdne konanie voči škole viedla od júna roku 2010.

„Krajský súd vo vecnej rovine potvrdil rozhodnutie Okresného súdu v Prešove z decembra 2011. Súd rozhodol, že základná škola vzdelávaním rómskych detí v oddelených segregovaných triedach porušila zásadu rovnakého zaobchádzania v zmysle antidiskriminačného zákona a dopustila sa diskriminácie rómskych detí z dôvodu ich etnickej príslušnosti. Súd základnej škole nariadil odstrániť rómske triedy od septembra budúceho školského roka. V tejto chvíli ešte nemáme k dispozícii písomné rozhodnutie krajského súdu v plnom znení. Zo stručného odôvodnenia po vyhlásení rozsudku priamo na pojednávaní je však zrejmé, že toto rozhodnutie dôsledne reflektuje medzinárodné štandardy na ochranu ľudských práv. Odôvodnenie zároveň naznačilo, že súd vnímal tento prípad v širších celospoločenských súvislostiach. Súd prijal skutočnosť, že jeho zámerom bolo na príklade danej školy, poukázať na hlboké systémové nedostatky v základnom vzdelávaní a nerovný prístup k vzdelávaniu na Slovensku.“, informovala právna zástupkyňa Poradne pre občianske a ľudské práva, Vanda Durbáková.

„Toto súdne konanie zároveň naznačilo veľký potenciál tzv. žalôb vo verejnom záujme v oblasti ochrany pred diskrimináciou, ktoré sú na Slovensku novým právnym inštitútom a ktoré umožňujú právne zakročiť proti porušovaniu ľudských práv rôznych širších skupín obyvateľstva v našej spoločnosti“, dodáva Durbáková.

Súdne konanie iniciovala a viedla mimovládna organizácia Poradňa pre občianske a ľudské práva od júna roku 2010 ako tzv. verejnú žalobu v zmysle ustanovení antidiskriminačného zákona. V žalobe namietala, že Základná škola s materskou školou v Šarišských Michaľanoch má dlhodobo zriadené segregované triedy, ktoré navštevujú výhradne žiaci rómskeho etnického pôvodu. Tieto triedy boli navyše umiestnené na samostatnom poschodí v budove školy. V školskom roku 2008/2009 boli do segregovaných tried priradené ďalšie rómske deti, ktoré dovtedy navštevovali triedy spoločne s deťmi z majority. Vzdelávaním rómskych detí v segregovaných triedach dochádzalo podľa žalujúcej organizácie k ich diskriminácii na základe etnického pôvodu.

Žalovaná škola svoje konanie obhajovala tým, že oddelené triedy sú určené pre rómske deti zo sociálne znevýhodneného prostredia. Tieto triedy podľa nej umožňujú učiteľom rozvíjať individuálny prístup k rómskym žiakom a majú vyrovnávací charakter s cieľom odstrániť deficit, plynúci z ich sociálneho znevýhodnenia.

Štefan Ivanco z Poradne pre občianske a ľudské práva bližšie vysvetľuje: „Cieľom súdneho konania vedeného voči Základnej škole v Šarišských Michaľanoch bolo vyslať jasný signál, že segregované vzdelávanie rómskych detí – vrátane rómskych detí zo sociálne znevýhodneného prostredia – je nezákonné. Je dokonca nezákonné bez ohľadu na úmysel školy diskriminovať alebo vzdelávať v dobrej viere. Oddelené vzdelávanie rómskych detí vo svojom dôsledku bráni plnej realizácii práva na vzdelanie. Priestor, v ktorom je možné legalizovať fakticky oddelené vzdelávanie detí etnickej menšiny je mimoriadne úzky – takéto vzdelávanie musí byť v najlepšom záujme dieťaťa, musí byť dočasné a nevyhnutne smerovať k čo najrýchlejšiemu začleneniu dieťaťa do bežného vzdelávacieho prúdu. Opodstatnenosť etnicky segregovaného vzdelávania je podľa Európskeho súdu pre ľudské práva potrebné posudzovať tak prísne, ako je to len možné.“

„Toto právoplatné rozhodnutie súdu z ohľadom na platnú legislatívu prakticky zmietlo zo stola dlhoročný zaužívaný model oddeleného vzdelávania rómskych detí zo sociálne znevýhodneného prostredia, ktorý je na Slovensku dlhodobo tolerovaný. Toto rozhodnutie je vlastne akýmsi zákonným výkladom, že rozvíjanie inkluzívneho vzdelávania nie je pre našu spoločnosť žiadnou voľbou – je absolútnou nevyhnutnosťou. V konečnom dôsledku sa tak netýka len rómskych detí; dotýka sa všetkých detí, ktoré by bez ohľadu na svoje individuálne vzdelávacie potreby nemali byť vyčleňované z bežného vzdelávacieho prúdu. Kompetentné štátne inštitúcie nesú ten najväčší diel zodpovednosti za to, aby základné školy mohli vzdelávať inkluzívne. Bez dlhodobej koncepčnej synergetickej práce škôl, samospráv a rôznych štátnych inštitúcií, nebude skutočná zmena možná. V neposlednom rade je nevyhnutné cielene zvyšovať povedomie o význame a výhodách inkluzívneho vzdelávania v širokej verejnosti tak, aby nadobúdalo čoraz väčšiu akceptáciu. V konečnom dôsledku to prinesie vyššiu kvalitu výchovy a vzdelávania pre každé dieťa a prispeje k súdržnosti našej rôznorodnej spoločnosti, na ktorej tak veľmi záleží...“, dodáva Ivanco.

„Oceňujeme čiastkové pozitívne zmeny, ktoré Základná škola v Šarišských Michaľanoch za posledný takmer rok uskutočnila smerom k inklúzii rómskych detí zo sociálne znevýhodneného prostredia. Chceme zdôrazniť, že lehota, určená súdom, smerom k začleneniu rómskych žiakov do integrovaných tried, je v tejto chvíli naozaj druhoradá. Veríme, že škola bude ďalej pracovať na postupnom zvyšovaní úrovne výchovy a vzdelávania pre každé dieťa. Škola musí bezpodmienečne garantovať vyššiu a rovnú kvalitu výchovy a vzdelávania pre každé dieťa bez ohľadu na jeho etnicitu a sociálny status, a to bez dlhodobej systematickej práce a podpory ďalších subjektov nedokáže zabezpečiť. Veríme, že v škole vytvorená pracovná skupina na podporu inkluzívneho vzdelávania zintenzívni svoju prácu a že škola – vďaka svojej špecifickej pozícii – na seba naviaže masívnu materiálnu aj odbornú pomoc zo strany štátnych inštitúcií aj organizácii občianskej spoločnosti. V horizonte niekoľkých rokov tvrdej koncepčnej práce sa môže stať tým, čo by sme v tradícii desegregácie vo vzdelávaní v Spojených štátoch amerických mohli nazvať "magnetovou" školou – školou, ktorá svojou kvalitou a vlastnosťami vyčnieva a dokáže pritiahnúť deti naprieč etnickými a sociálnymi vrstvami v širokom okolí. Osobitne zdôrazňujeme, že bez plného zapojenia samosprávy obce Šarišské Michaľany, Ostrovany, ako aj spolupráce so samosprávou obce Medzany to nebude možné.“, uzatvára Ivanco.

- KONIEC -

KONTAKTY:

Ďalšie informácie poskytnú:

Štefan Ivanco, tel./fax: +421-55-68 06 180, mobil: 0949 338 396,

Vanda Durbáková, tel./ fax: + 421-55-68 06 180, mobil: 0908 695 531

e-mail: poradna@poradna-prava.sk

POZNÁMKY PRE EDITOROV:

Poradňa pre občianske a ľudské práva je mimovládna organizácia so sídlom v Košiciach, založená v roku 2001, ktorá prostredníctvom svojich aktivít presadzuje obhajobu ľudských práv na Slovensku. Poradňa od svojho vzniku venuje pozornosť predovšetkým otázkam diskriminácie rómskej etnickej skupiny v rôznych oblastiach života, najmä v prístupe k službám, zamestnaniu, vzdelaniu a zdravotnej starostlivosti. Venuje sa tiež ochrane Reprodukčných práv a špecificky téme násilných a vynútených sterilizácií rómskych žien. Poradňa vykonáva prieskumné a monitorovacie aktivity v oblasti výskytu diskriminácie, navrhuje a pripomienkuje príslušné legislatívne opatrenia a uskutočňuje vzdelávacie aktivity pre laickú i odbornú verejnosť v oblasti ochrany pred diskrimináciou. Poradňa dlhodobo poskytuje bezplatné právne poradenstvo a vo vybraných prípadoch diskriminácie sprostredkováva právne zastupovanie v konaniach pred slovenskými súdmi vrátane Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu.

Poradňa zároveň týmto vyslovuje poďakovanie všetkým svojim spolupracovníkom/spolupracovníčkam a členom/členkám, za ich čas, úsilie, vytrvalosť a nasadenie, ktorými sa usilujú o zabezpečenie práva rómskych detí na prístup k vzdelaniu a odstránenie segregácie na Slovensku.

Poradňa by týmto rada vyjadrila poďakovanie za podporu jej aktivít nadácii the Open Society Institute a ďalším jednotlivcom a jednotlivkyňam, ktoré dlhodobo finančne podporujú právny program Poradne v oblasti ochrany pred diskrimináciou.